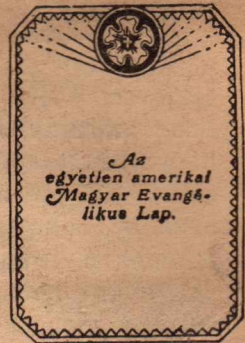

ERŐS VÁR

MIGHTY FORTRESS

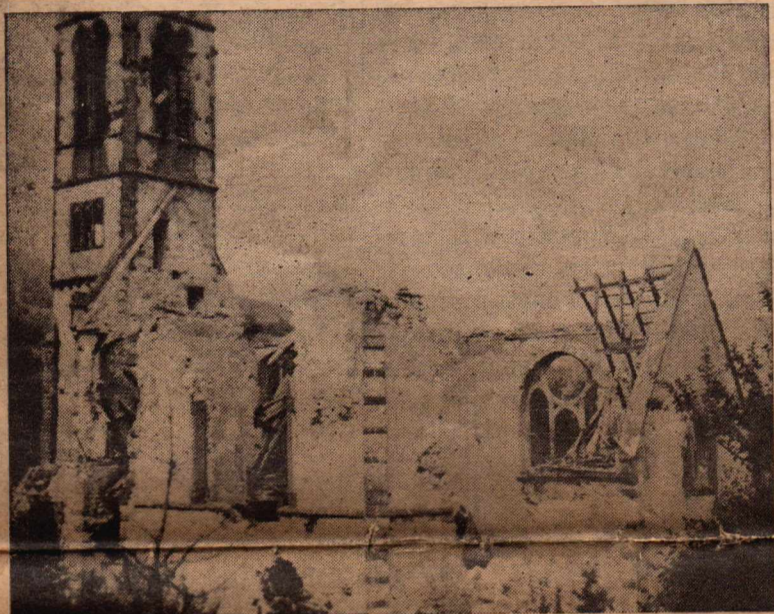
VOL. 14-IK ÉVFOLYAM

CLEVELAND, OHIO, 1946.

MAJUS

5-IK SZÁM.

Meg kell menteni a magyarhoni evangélikusokat

ÁLTALÁNOS HELYZET

A Lutheránus Világ Akció nagy mentő tervei között nagy részvétellel foglalkozik a magyarországi evangélikusok sorsával is. A Lutheránus Világ Almanak kimutatása szerint 1937-ben a magyarországi Ágostai Hitvallású Evangélikusok száma 534,165 lélekből állott s körülbelül egy harmadát tette ki a magyarországi protestánsoknak. Jól ismert tény, hogy Magyarország sokat szenvedett a háborus bombázásoktól s különösen a háboru döntő ütközetei siralmas pusztítást végeztek a magyar földön folytatott ütközetekben

Mivel az orosz sereg vezetete ott a döntő harcokat s utána az ország megszállói, a mi számunkra meglehetősen hiányos információk jutottak az ottani testvérekről. Mindazonáltal különböző hírek eljutottak már hozzánk egy és más forrásból, amelyek nagyon nyugtalanító és elcsüggesztők. A Genfben székelő Egyházak Világ Szövetsége meg lehetős nyílt képer adott arról hogy nemcsak a testi és lelki szenvedések súlyos terhei és iszonyu nélkülözései bénítják meg az egyházi életet, hanem más károk is nagy mértékben visszavetették az egyházi élet

fentartásának lehetőségeit. A nagy birtokoknak teljes felosztása igen súlyosan érintette az egyházi alapokat és a nyugdíj intézetet, melynek tartalék tőkéje földbe volt fektetve.

A háboru mérhetetlen pusztítást végzett az iskolákban, templomokban, árvaházakban, diakonissza otthonokban és egyéb egyházi épületekben s megnyomorította az egyház szolgálati képességét, amelyre különösen a mai viszonyok között oly nagy mértékben szükség lenne. Az egyház és állam egymáshoz való viszonya a jelen körülmények között nagyon kényes. Egy evangélikus püspököt tíz éves fegyházzal és hivatalvesztésre ítélték egy általános vád alapján, mint "háborus uszítót", aki ugylát-szik a vádak alapján sem volt német párti, de valószínűleg egy bizonyos mértékben orosz ellenes.

AZ EVANG. EGYHÁZ VESZTESÉGEI.

Báró Radvánszky Albert egyetemes egyházi felügyelő hozzánk érkezett levele alapján a következő jelentéseket nyertük:

1. Az Egyetemes Egyház központi épülete (ahol Luther eredeti végrendeletét tartot-

ták összesen 32 teli találatot kapott. A könyvtárat és irattárat azonban szerencsésen megmentették. Próbálunk javítani az épületen amennyire lehetséges, de nagy összegre lesz szükség ahhoz, hogy ismét szolgálatba tudjuk állítani.

2. Két bérház, amelyekben a lelkészek és özvegyek nyugdíja volt befektetve az egyik csak kisebb kárt szenvedett, ellenben a másik három hétig a tűzvonalban volt s annak használhatóvá tétele hosszú időt és sok pénzt fog igényelni, amelyet a mai gazdasági körülmények között pénzszegben ki sem lehet fejezni. A nehézséget fokozza az, hogy a földreform miatt az összes földek elvesztek és a pénz alap pedig megsemmisült az infláció következtében. Templomaink közül a Deák téri és a Budavári templomok szenvedtek nagyobb kárt, illetőleg az utóbbiban egy légi bomba robbant és nem maradt meg semmi a falakból. Csodálatosképpen az oltárkép és az orgona megmaradt a Deák téri templomból.

3. A két híres budapesti evangélikus gimnáziumból (fiuk és lányok) a fásoriból és az Internátusból csak bizonyos rész használható. Az Internátust nem lehetett megnyitni és az iskolának a nagyobb része romokban hever. Megemlítem talán azt, hogy a fásori gimnázium 15 éven át az országos tanulmányi versenyben mindig az első volt és nagyon sajnálatos, hogy ez a kitűnő intézetünk ma nem tudja hivatását betölteni.

4. Egyházunk egyetlen Theológiája Sopronban romokban hever s a Theológusok Otthona is használhatatlan, úgyhogy a hallgatók az előadó termekben kénytelenek lakni.

5. Ellehet mondani, hogy általában ugyszólván egyetlen egyházi intézményünk sem menekült meg a háboru okozta épület rombolástól

vagy a felszerelések elpusztulásától.

"Ugyancsak meg kell említenem, hogy egyházainknak sok helyen nincsenek Urvacso-
rai edényei s oltári felszerelése-
sei — amelynek okát talán felesleges említenem. Vannak gyülekezetek, ahol nem lehetett Urvacso-
rát osztani. Némelyik lelkésznek egyáltalán semmi ruhája nem maradt, beleértve a Luther Kabát hiányát is. El sem képzelhető a téli hidegben való szenvedés, amikor mégcsak könnyű felöltő sem maradt sok lelkész otthonában. Használt ruhák küldésével sok gondot lehetne levenni a vállalkról.

"Végül megszeretném említeni azt a jól ismert tény, hogy lelkészeink milyen szégyenyek földi vagyon tekintetében, oly gazdagok a gyermek áldásban. A mai körülmények között azonban aligha van egyetlen lelkész, aki a legszükségesebbet tudná megadni kicsiny gyermekeinek orvosság vagy ruházat tekintetében.

"Jóllehet a háboru már harmadéve megszűnt, mi még mindig képtelenek vagyunk külföldi barátainkkal a kapcsolatot felvenni. Nem tudjuk felemelni szavunkat és nem tudjuk elmondani bánatunkat. Hallottunk híreket arról, hogy a Vörös Kereszt s az UNRRA segélyeket nyújtanak szerencsésebb szomszédainknak, mi őszintén még nem láttunk semmit ebből a lehetőségből. Önök az elsők, akik felénk nyújtották a szeretet jobbát és megkérdezték, hogy élünk-e és hogy mire volna szükségünk. Egyházam nevében szölok, amikor kijelentem, hogy soha el nem muló hálával vennénk minden segítséget amerikai hittestvéreinktől, ha a magyarországi evangélikus egyház megmentéséért valamit tehetnének."....

Ez a levél 1945 Novemberében volt írva s több mint három hónapot vett, amíg ide

érkezett. Azóta újabb jelentéseket kaptunk, amiből kitűnik, hogy a helyzet sokkal súlyosabb, mint azt akkor még oda haza is tudhatták. Egy másik jelentés a magyarországi Evangélikus helyzetről a következőket mondja:

KÉRŐ SZÓ.

“Mint a Magyarhoni Evangélikus Egyház megbízottja a háború által sújtott szerencsétlen gyülekezeteink nevében fordulok tisztelettel hitestvéreinkhez segítségért. A háború a legborzalmasabban súlytotta hazánkat. Először a német megszállással rontatott meg, azután a bombák tették tönkre városainkat és falvainkat. Az állam vagyona ugyanarra a sorsra jutott mint a magánosok tulajdonjoga; elvételét tulajdonaikból s most a köldus nemzet vállaira nehezedik a békekötésben kivett hadisarc is. A tél hidege, éhségtől kimerült népünket teljesen erőforrás nélkül találja minden járvánnyal és betegséggel szemben.

“Egyházunk ugyanazt szenvedte, mint hazánk, rommá vált sok százados és évtizedes munkálkodásunk, áldozatunk minden alkotása. Ujraépítésre aligha lehet mégcsak gondolni is a mai körülmények között. Az Evangélikus Egyházak kára körülbelül 25 millió dollár, amelyet templomai, iskolái, parochiái és egyéb intézményeinek rombadőlésével szenvedett. A főváros 8 templomából 3 teljesen rom a körülötte fekvő környékkel együtt.

A többi templomaink is csak nagy erőfeszítéssel állíthatók átmeneti szolgálatba. Némelyik egyházi körzetben a pusztítás oly rettenetes, hogy kérdéses az is, hogy valaha összehozható e majd az egyházközség a munka folytatására. Azonfelül, az aggodak otthona és árvaházunk is csak részben használható, pedig a szükség egyre nagyobb lesz.

A vidék hasonló szomorú képet mutat. Györben, ahol legnagyobb Diakonissza Anyaházunk van, jórészt romokban hever; egyetlen nyomdánk hasonló sorsban részesült, mint a város. Ennek a következménye az, hogy az egyház teljesen képtelen egyházi iratokat, vagy ujságot kiadni. A soproni lelkész képző intézet is megsemmisült s a lelkész képzés a legnagyobb nehézségek között folyik. Ezek csak példák a mi nyomorult gazdasági viszonyainkból, ugyanolyan mértékben szenved az egyház központi munkája is, nevezetesen az Igének a hirdetése is.

“A Theológus Otthon elvesztése miatt a jövő lelkész nemzedék sorsa jutott kritikuss

helyzetbe. A lelkész nevelés ugyan folyik tovább, de a feladat ugyyszólván megoldhatatlan.

Értesülésem szerint csak azokat a hallgatókat veszik fel, akik magukkal tudják hozni élelmiszerüket. Ennek a külső szükségnek az eredménye lehet az, hogy a hallgatók száma katasztrófálisan leesik. Hallgatóink száma 1936-ban 125 volt, a számuk évről évre csökkent s 1943-ban már csak 50-en iratkoztak be. A segédlelkészi rendszert már meg kellett szüntetni, a súlyos lelkész hiány miatt. A budapesti püspök szerint több gyülekezetet kell majd összevonni, hogy a lelkészi szolgálatot biztosítani lehessen. A rossz vagy még inkább a teljesen megszűnt vasuti szolgálat miatt a vidéki egyházakkal ugyyszólván semmi kapcsolatot sem lehet fenntartani. Az egyháztanítás sok helyen nem tartható meg s félős, hogy az istentiszteleteket se lehet meg tartani sok helyen.

“Ordas Lajos, bányakerületi püspök szerint az egyháznak nincs módja szavát hallatni a sajtóban. Ez részben betudható azon ténynek, hogy a németek elloptak minden nyomdát, másrészt a papirhiánynak, de legfőképpen a gazdasági nyomornak. A Kormány engedélyt adott egy heti lapnak a kiadására, de a fenti okok miatt nem lehetett fenntartani. Könyvek s folyóiratok ugyancsak megszűntek a fenti okok következtében. Végtelenül szomorú, hogy éppen most, amikor az Egyház vigasztaló szavára oly nagy mértékű szükség lenne, nekünk némáknak kell maradnunk. A Kormány jóindulata és engedélye ellenére az Ige egyháza kénytelen hallgatni

VÖRÖS KERESZT JELENTÉSE.

A szemtanuk leírása még világosabb képet adnak a helyzetről. Itt közlök néhány kivonatot. A Vörös Kereszt budapesti kiküldöttje Miss Asta Nilsson a Swedish Israel Missions lapjában, mely 1945 júliusában jelent meg a következőket írja:

Körülbelül 2,000 gyermek gondozását vette kézbe a Vörös Kereszt. Ezek mind a legszörnyűbb helyzetből kerültek hozzánk. Soknak a szüleit deportálták vagy öngyilkosságot követtek el kétségükben. A helyzet már 1944 Novemberében végtelenül kritikus volt és napról napra rosszabbodott. Ujból és újból el voltunk tiltva a munkától. Mi titokban próbáltunk segíteni a szegény szerencsétleneken, amennyire csak lehetett. Az ellátás egyre szűkebb s szűkebb lett.

Csak a gyermekek kaphattak egy kis tejet, de hamar az is eltűnt a piacról. Cukrot csak a fekete piacon lehetett látni, rémséges áron, amelyre oly nagy szüksége lett volna a kis fejlődő gyermekeknek. Az üzletek bezártak. Mindent titokban kellett tennünk. A vízszolgálat is megszűnt. Havat kellett olvasztanunk a főzéshez. Világítás nem volt, gertyát nem lehetett kapni. Akik egy kis tökmag olajhoz jutottak, azok mécesest csináltak s úgy világítottak a pince menedékekben. Felszinen senki se lakhatott a naponkénti bombázások miatt.

SZEMTANU LEÍRÁSA A BORZALMAKRÓL.

“Bökönyi Mária, aki Svédországban talált menedéket gyermekeivel a következő leírást adja a borzalmas helyzetről: látni a gyermekeket, rongyokban vonszolva fáradt testüket, szemükbe a félelem rémületével és a kétség némaságával, amikor szüleik után kutatnak a romokban a bombázás után vagy enivalót keresve a szemét között... bizony csak annak van fogalma elképzelni, aki látta már ezt a képet. Én láttam. Láttam gyermekeket, akik a bomba áldozatairól huzzák le a rongyokat, hogy fázós testüket valamivel betakarhassák; láttam az éhség kinjait, amikor vonatokat ettek a ház faláról és összeesett lovak testét marcangolták és a romok között kihajtott füvekkel töltötték éhségtől agyongyötört gyomrukat. Láttam anyákat, akik gyermekeket ujságpapírba és kemény papírba pólyálták. Boldogok voltak azok az anyák, akik a papír belsejébe egy kis rongyot helyezhettek s a papír a kabátkát helyettesíthette. Nem felejttem el azt a temetési menetet egy hideg októberi napon a bombázás után, amikor egy gyári asszony koprsóját 5 árva kísérte. Itt és ott kifehérelt kicsiny testük a rongyok alól... A nyolc éves gyermek, aki a legidősebb volt köztük, karján vitte a legkisebb sirdogáló testvérkáját.

“A fenti leírás után szeretném összefoglalni azt, amit én az én amerikai hitestvéreim előtt kötelességként látok, remélve, hogy az Istentől ne-

künk adott javakból megteszszük azokat a kötelességeket, amelyek ezeknek a mi szerencsétlen embertársaink nyomorát enyhíteni fogja.

“Segítségét kérünk a rombadölt iskolák, parochiák, templomok s elsősorban a diakonissza intézmények, theológusok otthona, nyomdák, árvaházak, aggodak otthonának és a középiskoláknak a felépítésére. Segítségét kérünk az evangéliumi élet feltámasztására, amelyik a múlt évtizedek fenntartó erői voltak. Ezt a segítséget reméljük, elsősorban az amerikai egyházi irodalom átültetésével. Kérünk ösztöndíjakat arra, hogy evangélikus lelkészjelölteket hozathassunk ki a lelkészi pályára való előkészítés céljából. Ez kölcsönösen élesztené az egyházi öntudatot és az egymáshoz való közelebbi viszony kiépítését.

A fenti kérésem tolmácsoltam az amerikai egyház népével s hiszem, hogy olyan visszhangra fog találni, amelyik újra életre kelti majd az evangéliumi életet a háború nyomán megdermedt emberi lelkekben.

“A fenti kéréssel apellálok a mi amerikai evangélikus hiteinkhez, akik oly sokszor megmutatták érdeklődésüket a mi kis magyar egyházunkkal szemben is, amelyik távol keleten a mi legutolsó végvárunk. Megvagyok győződve arról, hogy a mi népünk tudja, hogy ennek a végvárnak a tartása rendkívül fontos és most miután hallottuk segélykiáltásukat, nekünk sietve kell a segítségükre menni az Ur nevében.

Világos, hogy bőkezű adakozásra van szükség ruházat és egyházi irodalom tekintetében a mi magyar testvéreink nyomorával szemben. Egy kis kezdet már is történt ezen a téren. Többet kell tennünk hamarosan, amint erre a lehetőségek megnyílnak és bizonyosak leszünk abban, hogy adományaink nem lesznek oly célra fordítva, amelyre nem voltak szánva. Eddig a következőket tettük a Lutheránus Világ Akció részéről: 17,000 dollárt befizettünk az Egyházak Világ Szövetségéhez, mint a magunkra vállalt részt, hogy abból pótolják a lelkészi fizetéseket, hogy legalább é-

(Folytatás az 5-ik oldalon.)

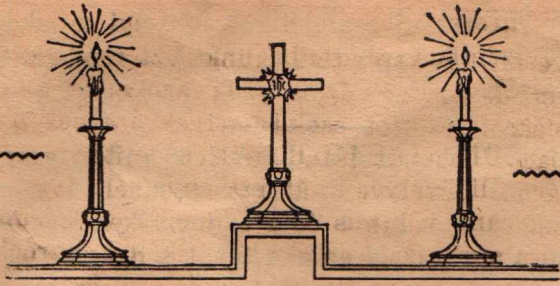
OLVASD és TERJESZD AZ ERŐS VÁR-at?

Szívélyes és körültekintő kiszolgálás

BODNÁR A. LAJOS
TEMETKEZÉSI INTÉZETE

3929 LORAIN AVENUE
Telefon: MELrose 3075 vagy 3076

CLEVELAND, OHIO

Házi Oltár

AZ "EGY-EMBER" VALLÁS FONTOSSÁGA

Moor Edward a VALLÁS TERMÉSZETE című könyvében azt írja Jézusról, hogy "Amit ő akart az a szívnek a megérintése és ily módon az élet megváltoztatása. Ezért neki az egy-emberrel kell kezdeni."

Ez az "egy-emberrel" való kezdés az az alapvető irányelv, amelyre Krisztus felépítette egyházát, de amelyről még azok is, akik magukat az Evangélikus Reformáció gyermekeinek vallják oly sokszor elfeledkeznek. Minél komplikáltabbá építjük egyházi szervezeteinket, annál nagyobb féltéssel kell őrizni ezt az egy nagy alapvető gondolatot, mely ereje nem csak a keresztyén valóságoknak, de annak a mozgató erőnek is, melyet úgy hívunk, hogy misszió.

Krisztus nem azért halt meg áldozati bárányként a kereszten, mert ezzel valami törvényjavaslatot próbált kiereszokolni a Római Szenátusban, hanem azért, hogy mikor az "egy-ember" szemléli ezt a keresztet, ez az egy-ember az az mindenki külön-külön, ráébredjen a bűn rettentő következményére. Azért halt meg Jézus, hogy a bűnösöket megváltaná, de ezeknek a bűnösöknek a szívének külön-külön akarja elérni keresztyének megdöbbentő üzenetével,

A keresztség szentsége is ezt az "egy-ember" vallást hangsúlyozza. A keresztyén hit nem tömegeket vesz fel soraiba, hanem "egy-embereket" kiknek lelkét az Isten mindegy külön audencián fogadja a kegyelem trónja előtt. Az Ur Szent Vacsorája is az "egy-emberhez" szól, annak hozza a bocsánat édes bizonyosságát.

A keresztyén hit nem egy tömeg-hisztérián alapuló hiszékenység, mint az irracionális nazi elgondolás, hanem az "egy-emberekből" állók so-

kasága, akik az isteni bocsánat testvériségében alkotják meg a Krisztusban a szentek gyülekezetét. Minden egy-ember tudatosan lép be ebbe a közösségbe és ezt a személyes hitet nem veszti el abban a teljes közösségben, melyet Krisztuson keresztül társaival talál.

Ez az "egy-ember" hit az, ami az Evangélikus Keresztyénségnek igazi ereje. Ez az az erő, mely Jézus tanítványai részére lehetővé tette azt, hogy mint futó tűz elsöpörjék a klasszikus pogány világot. Ez az erő volt a központ-ereje annak a reformációnak, melyet Luther Márton hirdetett. Ez az erő az, amely ma is teremti és arat az Isten Országára részére.

Gyülekezeteinkben, egyetemes egyházi szervezeteinkben vigyáznunk kell arra, hogy ne legyünk irodai papírra írt keresztyénség, amely abból áll, hogy jegyzőkönyveket veszünk fel arról, hogy mit kellene tenni, de annak keresztyénvitelére nincs ember.

Úgy érzem, hogy az evangélikus keresztyénségünknek itt Amerikában és az egész világon is le kell újra szállni a mélybe, az "egy-emberhez" akiknek sokaságában felépülhet az a dinamikus mozgató erő, mely a Krisztus számára megnyeri ezt az önmagával meghasonlott világot. Mert Jézus mondotta: "Én vagyok az út, az igazság és az élet. Senki sem jöhet az Atyához, ha nem én általam."

(LEFFLER)

Telefon: VI. 1-2353

John K. Szöllősy
FUNERAL DIRECTOR

Vizsgázott Balzsamozó

8027 W. JEFFERSON AVE.

Detroit, Mich.

JAKAB ISTVÁN és TESTVÉREI

A legrégebbi magyar temetési intézet az Egyesült Államokban

8923 Buckeye Road

Cedar 0384

11713 Buckeye Road

Washington 4421

CLEVELAND, OHIO

SEGITS!

Irta: PAPP JÁNOS LASZLÓ buffalói lelkész.

Azt hiszem az elmúlt napokban mindenki hallotta, vagy olvasta Truman elnök beszédét, amelyben a világ népeinek rettentő nélkülözésére, szenvedésére hívta fel az Egyes. Államok népét. A beszédnek különösen ez a része ütött szíven legjobban mindannyiunkat:

"Amerika népe nem lehet boldog, megelégedett és egészséges ugyanakkor, amíg a föld másik részein milliók pusztulnak éhen. Az emberiség nyomoruságára nem lehet egy egészséges új világrendet felépíteni."

Ez a beszéd Amerika népéhez szólt. Egy megelégedett, boldog és egészséges ország népéhez. Ugyancsak figyelemre méltó üzenetet küldött a magyar népnek Magyarország jelenlegi miniszterelnöke:

"Feltétele az általános boldogulásnak az önfeláldozásig menő önzetlen szolgálat." Pál apostol pedig így szól hozzánk: "Tegyetek jót mindenkivel, de különösen a ti hitetek cselédi vel". Úgy érzem ennyi elég az idézetekből.

A nyomorról és a háborudulta, hadak országutjává lett szülőföldünk népe emberi szavakkal leírhatatlan szenvedéséről pedig felesleges külön is írnom, mert ma már mindnyájunknak rokonaink, testvéreink, szüleink útján közvetlen értesüléseink is vannak a magyarországi helyzetről.

Írásomnak egy célja van: Evangélikus magyarságunk lelkiismeretét akarom felébreszteni, hogy a segítség munkájába kivétel nélkül mindenki kapcsolódjon be. Ez nemcsak lelkiismereti kérdés, hanem a becsület is azt parancsolja, hogy magyarországi hittestvéreinken való segítség ellődázhatatlanul szent feladatunk. Református testvéreink külön segélymozgalmat indítottak és azt szép sikerrel és lankadatlan szorgalommal végzik. Mi sem maradhatunk hátra! Lelkészeink, jómagam is csatlakoztunk az országos segélymozgalomhoz s abból derekasan kivettük a részünket. Ezt a munkát tovább is folytatni kell! De nekünk külön feladataink és kötelességeink is vannak magyarországi hittestvéreinkkel szemben. Ne hagyjuk őket cserben! Semmi sem lehet fontosabb, sürgősebb, életbevágóbb számunkra, mint hogy ezt az áldásos munkát mielőbb sikeresen és egyetemesen megindítsuk. Az Erős Vár hasábjain már olvashattuk, hogy milyen formában segítsünk! Tartson minden evangélikus egyház és egyházainknak minden szerve gyűlést és szavazzanak meg pénztáraikból egy bizonyos összeget. Az adomány megszavazásánál a mérvadó az legyen, hogy nagy segítségre van szükség. Tehát ne adjunk alamizsnát. Ne adjunk a feleslegből s ne adjunk úgy, hogy az az összeg, amit pénztárainkból kiveszünk párhuzamban álljon áldozatkészségünkkel és méltó bizonyágtétele legyen evangélikus hitünknek.

Legyen minden evangélikus gyülekezet az áldozatkészségnek, a segíteni akarásnak egy-egy méhkása. Ne mondogassuk azt, hogy kevesen vagyunk, mert az nem számszerű nagyságunkat határozza meg, hanem azt, hogy Isten országa munkájában vagyunk kevesek és kicsinyek. Ezt pedig evangélikus ember nem mondhatja magáról. Van bennünk dinamikus erő s hiszem, tapasztalatból tudom, hogy evangélikus népünk áldozatkészsége bátran vetekedik bármelyik más felekezet áldozatkészségével. Csak az indulás nehéz néha. Ez is könnyűvé lehet, ha lelkészeink, vezetőinek példamutatással, lelkesedéssel, önzetlen szolgálattal odaállanak a sorompó elé. Szébb, magasztosabb, parancsolóbb, elkötelezőbb munka ma nem lehet számunkra, mint evangélikus véreinknek teljes szívvel, teljes lélekkel, teljes erővel, inunk és zsebeink, anyagi képességeink szakadásáig való segítése! Fel tehát e nemes munkára! Keljünk versenyre amerikai és kanadai és magyar evangélikus egyházak és hívek! Hazai véreink áldó imádsága fogja kísérni a mi munkánkat! Legyünk könnytörő, életet adó evangélikusok!

West sidei házak és telkek vételét és eladását lelkiismeretesen végzi a közismert

Klareich-Kádár

Realty Co.

2717 Lorain Ave.

Cleveland, Ohio.

Telefon: 1262

Galambos József

MAGYAR RÁDIÓ ÓRAJA

8100 W. JEFFERSON AVE.

Detroit, Mich.

ERŐS VÁR

MIGHTY FORTRESS

Official Religious Monthly of the Hungarian Lutheran Churches of America.

Az amerikai magyar ág. hitv. evang. egyházak hivatalos lapja.

EDITOR: — FŐSZERKESZTŐ:
REV. GÁBOR BRACHNA, 1900 West 28th Street, Cleveland 13, O.

MUNKATÁRSÁK:
Az amerikai magyar evangélikus lelkészi kar.

Minden cikk, közlemény, valamint minden előfizetés, reklamáció és megrendelés a kiadóhoz küldendő.

Publisher under the supervision of the Board of American Missions of the United Lutheran Church of America, 39 E. 35th., New York.

SUBSCRIPTION PRICE \$1.50 ANNUALLY
ELŐFIZETÉSI ÁRA ÉVI \$1.50.

KIADÓHIVATAL KIMUTATÁSA.

Előfizetésüket beküldték:
Fliszár Mátyás 1945-46-ra 3 dollárt New Brunswickról, Németh Sándor 1946-ra San Diego, Californiából 4 dollár adománnyal a magyarországi evangélikus egyházi segélyre. Cleveland West Sideről: özv. Schwindt Henrikné 1946-ra 2 dollárt, Tarcsay Jánosné 1945—46-ra 3 dollárt, Szücs Jánosné 1945—46-ra 3 dollárt és Mrs. Lilia Demján 1946-ra 1.50-t.

LEVÉL A SZERKESZTŐHÖZ

Az áprilisi Erős Várban olvastam Mrs. Vargának a kérését, aki a New Brunswick-i egyház híreit szeretné olvasni. Én igazat adok neki. De én

még inkább szeretném, ha minden gyülekezetünk rendszeresen beküldené a híreket, hiszen a mi földieink, hittestvéreink élnek a különböző egyházakban s szeretnénk tudni róluk és arról, hogy milyen egyházi életet élnek.

Nekünk csak ez az egy ujságunk van s ha a lelkész urak mind részt vennének a közös munkában, akkor egyházi vállalkozásaink is eredményesebbek lennének.

Tisztelettel Fliszár Mátyás

Kedves Fliszár Testvér:-

Köszönjük értelmes levelét. Örölnénk, ha minél több helyről, minél többen írának be hozzánk, hogy lássák meg a lelkész urak, hogy ez a lap a mi közös ujságunk és mi mindannyian érdekelve vagyunk benne.

EGYETEMES HIREK

DE PAPP L. JÁNOS buffaloi lelkészt a pittsburghi gyülekezet hívta meg lelképásztorának, melyet a meghívott lelkész elfogadott. A lelkészi hivatal vezetését május-1-vel fogja átvenni. Azonban május és június hónapokban még kiszolgálja a buffalói egyházat is.

A REFORMATUS SZÖVETSÉG 300 gyermeknek a gyámóságát fogadta el, akiket minden valószínűség szerint kihozatnak Amerikába s itt részben egyes családoknál, másrészt a ligonieri árvaházban fognak elhelyezni egy bizonyos időre.

KATONA BAKANCSBÓL magyar menyasszonyi cipellő: Timár Gyuláék a West Sidei gyülekezet nagyrabecsült tagjai, akiknek jelleme és nemes gondolkodása a gyermekeiben is folytatódik. Egyik fiuk levelet kapott egy magyar lelkésztől, aki hadifogsága alatt az ő felügyelete alá került. Amikor a hadifoglyokat elindították Magyarországra felé s a Timár fiúból is amerikai veterán lett, áldásképpen egy csomó utravalóval látta el a hazájukba induló magyar fiukat, közöttük egy pár katonabakancsot is adott ennek a lelkésznek. Azóta a lelkész hazatért Magyarországra és egy levelet is küldött Amerikába, amelyben áldással és hálával emlegeti a jó Timár szívet s megemlíti többek közt azt, hogy a katona bakancsot mennyasszonya hordja s értékesebbet a mai körülmények között nem is adhatott volna néki.

AZ AMERIKAI LUTHER LIGA 5,000 dollárt tartogat

készen a magyarországi evangélikus ifjúsági munka megindítására s csak azt alkalmat várja, hogy azt rendeltetési céljaira eljuttathassák.

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN 80 millió szarvasmarha van, tehát 10 millióval több az átlagos éveknél s mégis óriási áremelkedések vannak a hus és a tejtermékek körül. Nem a hiány, hanem a spekuláció az oka tehát a drágulásnak.

AZ EURÓPAI PUSZTULÁS MIATT a szellemi élet hang-sulya is erősebben hajlik Amerika felé. Ezért egyre több és több szószólója van annak, hogy Csikágóban létesítsünk egy központi evangélikus egyetemet, amelyik az evangélikus kultúra bölcsője és ápolója lenne a jövőben.

KAGAWA, JAPAN LEGISMERTEBB keresztyéne ismét erőteljes befolyással van a japán népre. Minden valószínűség szerint bejut a felsőházba és szenátornak fogják kinevezni. Egy Keresztyén Hírszolgálat című lapot indított meg áprilisban 10,000 példány számban, amelyik azonban nagyon hamarosan felnövekszik legalább is 100.000 példányszámu olvasó táborra. A lap hetenkint 3-szor jelenik meg.

VASADY BÉLA DEBRECENI egyetemi tanár Amerikába érkezett. Ez az első hirmondó a magyar életből s a protestáns egyházak hivatalos képviselőjének tekinthető.

A MAGYARORSZÁGI INFLÁCIÓRA nézve jellemző, hogy három hét alatt a postabélyeg ára így változott: az első levélért 80,000 pengőt, a másodikért 120,000 pengőt a harmadikért pedig már 320,000 pengőt kellett fizetni.

"CHURCH OF THE BRETHREN" egyház tagjai fiatal üszöket nevelnek az európaiak megsegítésére. Egy rakomány most is uton van. Ezzel nemcsak ideiglenes táplálásról gondoskdnak, hanem jó fajállományt is biztosítanak az európai gazdálkodóknak.

A SZÉN SZTRAJK EGYIKE a legnagyobb problémának, amellyel Amerika teljes iparát meglehet bénítani. Truman elnök szerint Amerika már tulesett a krízisen, de úgy látszik az állására még mindig igen nagyon vigyázni kell.

SZEBIK KÁROLY rövid értesítést küldött az Erős Várnak, hogy ők is templom építését tervezik Canadában. Reméljük, hogy hamarosan kapunk részletesebb leírást az ottani helyzetről és tervekről.

TESTÁMENTOM

Irtá: Juhász Gyula

Szeretnék néha visszajönni még,
Ha innen majd a föld alá megyek,
Feledni nem könnyű a föld ízét,
A csillagot fönn és a feleget.

Feledni oly nehéz, hogy volt hazánk,
Könnyek vizét és a Tisza vizét,
Költök dalát és esték bánatát:
Szeretnék néha visszajönni még.

Ó, én senkit se háborítanék,
Szelid kísértet volnék én nagyon,
Csak megnézném, hogy kék-e még az ég
És van e még magyar dal Váradon?

Csak meghallgatnám, sír-e a szegény,
Világ árváját sorsa veri még?
Van-e még könny a nefelejts szemén?
Szeretnék néha visszajönni még.

És nézni fájón, Léván, Szigeten,
Szakolczán és Makón a hold alatt,
Vén hárs alatt az ifju szerelem
Még mindig boldog-e és balgatag?

És nézni: édes anya alszik-e
S álmában megcsókolni a szívét
S érezni most is rám gondol szive:
Szeretnék néha visszajönni még.

MEG KELL MENTENÜNK A MAGYARHONI EVANGÉLIKUS EGYHÁZAT.

(Folytatás a 2-ik oldalról.)

letben tarthassuk őket s a munka folytatására képesek legyenek. Nagy általánosságban havi 10 dollárt adunk egy-egy lelkésznek, amelyik amerikai értékben elegendő a legszükségesebb dolgok fedezésére.

A Luther Liga ifjusági szervezetünk 5000 dollárt gyűjtött Magyarországra számára ifjusági munkára, melyet azonban csak akkor küldünk át, ha határozott kapcsolatunk lesz és a munkaterv tisztán áll előttünk. Egy próbaküldeményt küldtünk, amelyik 100 bál ruhát és 100 csomag cipőt tartalmazott a UNRRA hajóján a bányakerületi püspök címére Budapestre. Ha ez megérkezik, azonnal nagyobb szállítást teszünk hajóra s valószínűleg élelmiszert is. Érdeklődtünk Svédországban élelmiszer vásárlás lehetőségéről, amelyet Közép Európába szeretnénk szétosztani. Erre 100.000 dollárt irányoztunk elő, amelyből egy rész Magyarországnak van szánva.

Egy képviselőnket küldtük ki a Lutheránus Világ Gyűlés nevében, hogy keressen kapcsolatot a Németországon kívül álló Evangélikus Egyházakkal Közép Európában. Ebben a pillanatban még nehézség előtt áll, mivel nem kap vizumot Magyarországra, amelyik orosz megszállás alatt van. Megvan azonban a reménységünk arra, hogy ezt a nehézségeket ki lehet küszöbölni és a segítség gyorsabb tempóban és nagyobb mértékben juthat el a mi magyar hittestvéreinkhez. Tudomásunk van arról, hogy egy magyar egyetemi tanár utban van Amerika felé s tőle remélünk több részletet az ottani állapotokról.

Ugyanakkor az én Kedves Amerikai Magyar Testvéreim segítsége a Lutheránus Világ Akció javára a legfontosabb feladat. Ezen az uton próbáljuk testi és lelki szenvedését segíteni a magyar népnek, amikor arra jobban rászorulnak, mint bármikor az életben. Egy ilyen segítséggel a leghatalmasabb élő emléket állítja magának minden amerikai magyar evangélikus.

A fenti megrázó s egyben meggyőző levél három fontos dologra hívja fel a mi Amerikai Magyar Evangélikus hivatásunk figyelmét:

1. A helyzet nagyon válságos Magyarországon.

2. Azonnali segítségre van szükség.

3. A Lutheránus Világ Akció az amerikai evangélikusok

nevében siet a segítségükre s ezért nekünk mindent meg kell tenni, hogy erre a célra a gyűjtés a legnagyobb arányokban sikerüljön minden magyar gyülekezetben.

Gyors segélyt Magyarországra.

A Magyar Konferencia elnöke Dr. Steigler Ernő és az Erős Vár együttes felhívást intézett magyar egyházainkhoz, arra kérte a gyülekezeteket, hogy addig is, míg a Lutheránus Világ Akció gyűjtése folyik, minden gyülekezet a saját pénztárából szavazzon meg külön egy bizonyos összeget a gyors segélyre s abból a összegből készítsen és küldjön 11 fontos élelmiszer és ruha csomagokat, amik a rendes posta útján vihetnek életmentő segítséget szerencsétlen hittestvéreinknek. Hazulról kérünk neveket és címeket s reméljük, hogy azt hamarosan megkapjuk s akkor azt megküldjük a gyülekezeteknek és hozzáfoghatnak a csomagok elküldéséhez.

Az Erős Várhoz eddig a következő jelentések jutottak el a felajánlásokról:

Loraini Magy. Evangélikus kis gyűl. felajánlása	\$200
Cleveland W. S gyülekezet felajánlása	\$100.00
Cleveland W. Sidei Nőegylet felajánlása	\$60.00
Cleveland W. Sidei Lelkész Egyesület	\$25.00
Németh Sándor San Diego, Californiából küldött	\$.4.00
Nem hivatalos értesülésünk van arról, hogy a buffalói egyház is 100 dollárt készül meg szavazni. Ugyancsak a buffalói asszonyok kik virágot akartak venni az oltárra, összeadták a pénzüket erre a célra kb. 20 dollárt.	
Az eddigi gyors segély összege nem hivatalosan	\$509.00

Minden jó, amidőn a Teremtő kezéből kikerül; minden elfajul az ember kezei között.

* — * **Rousseau.**

Két ember közül annak nagyobb az Istenbe vetett hite, a ki a természetet szereti.

Ruskin.

Óh természet, óh dicső természet
Mely nyelv merne versenyezni véled?

Mily nagy vagy te! Mentül inkább hallgatsz,
Annál többet, annál szebbet mondasz.

Petőfi: A Tisza

* — *

Isten ott van egében, — a világ rendben van.

R. Browning

* — *

Az orvos orvosolgat, de a természet az, amely meggyógyit.
Latin mondás

BUDAPESTI ÜZENET AZ AMERIKAI MAGYAROKNAK

Ezt írja Dr. Keken András levelében: Mondd meg hivednek s mindazoknak az amerikai polgároknak, kikkel érintkezni tudsz: a magyar nemzet s a magyar nép nem volt a fascisták bérence. 1944 március 19-én a németek olyan tulerővel szállták meg Magyarországot, hogy mi nem tehattünk mást, mint hasonló helyzetben a csehek vagy a dánok tettek. 1944 okt. 15-től kezdve felfegyverzett sőpredék uralkodott rajtunk s Pest körül állandóan készen létben volt néhány német tankhadosztály. Akadtak árulók, gyilkosok, terroristák, de alig volt magyar család, aki ne segítette volna az üldözötteket. Hidd el: a magyar nép a maga egészében egyetlen percig sem fedkezett meg a szabadság, emberség, jog és igazság eszményeiről. S néktek, akik odakint vagytok magyarok, egy percig sem kell szégyenkeznetek a magyar voltotok miatt. A német megszállás után változtak a dolgok, de azért nem vagyunk felelősek, mert pusztán kézzel tankok ellen semmit sem cselekedhettünk. Mondd meg ezt mindenkinek, a magyarság zöme nem volt német bérence, hanem csak magyar, nem volt fascista-hóhér, háhér, hanem megmaradt mindig emberséges embernek.

A levél sok személyes vonatkozást tartalmaz. Többek között azonban ir az áltata és neje által alapított árvaházról, mely már 80 lélekszámra növekedett fel, illetve a beállott lehetetlen gazdasági helyzet miatt le kellett építeni s éppen a levélírás idején telepítették a deáktéri paróchiára 35 gyermeket....

Phone: VI. 2-0838

TOTH REALTY

Complete Insurance Service
....Michael Tóth... manager....
Notary Public—Surety Bonds
7932 W. JEFFERSON AVE.
Detroit, Mich.

Aki teheti s ha eszébe jut, küldhet ezeknek a szerencsétlen árváknak, akár csomagot, akár pedig készpénz ajándékot. Mi volna például nagyobb születési ajándék, mint megemlékezni a jó Isten legárvább nemzetének a legnagyobb árváiról. Pénzt ma már át lehet utalni a Nemzeti Bank utján és Dr. Keken András deáktéri ev. lelkész címére küldhető vagy az Erős Vár utján.

A levélírás idején 1 dollár elég volt 30 gyermek egy-egy napi ételmezésére. — Terítsünk asztalt a számukra, egy kis ajándék utján.

Akármerre veted e temérdek mindenségben tekintetedet, mindefelől egy végtelenül bölcs, nagy és, jó, de egyszersmind megfoghatatlan lény jelenségei sugárzanak feléd. A legnemesebb, legnagyobb s legparányibb alakban, egyenként és egyetemleg, lehetetlen célra sietést és célrajutást, származatban és enyészetben nem látnod. És ezen egység millióm különféleségében, e szakadatlan lánc a legnagyobbtól a legkisebbig; ugyanazon anyagok oly végtelenül sokféleképpen alakuló vegyülete; e temérdek hatás és visszahatás közt fennálló egyetemi nyugalom, e képzeletet meghaladó terjedtség s szám: oly tekintetek, mik az érző s gondolkodó embert el lenállhatatlanul magas körbe vonják föl.

* — *

(De) messze ér a végtelen

Jó karja;

Minden megértőt fölemel magához.

Dante: Il Purgatorio.

* — *

Istené a Kelet! Istené a Nyugat!

Északi, déli tájak mind az ő keze békéjében nyugszanak.

Goethe.

L. Ongacre 8535

M. HORVATH

HOME BAKERY
12410 BUCKEYE, O.

Cleveland, Ohio.

SZIVES MEGHIVÁS

A **Clevelandi Első Gyülekezet** kebelében működő **Luther Márton Betegsegélyző és Templom Egylet** tagjai sorába hívja **Cleveland evangélikus népét.**
Az Egylet gyűléseit tartja minden hónap harmadik vasárnapján délután 3 órakor a **2830 East Boulevardi Evangélikus Iskolateremben.**

Érdeklődőket szívesen látunk. Az egylet tagjai vagy tisztviselői is felvilágosítással szolgálnak.

PÉNTEK PÁL, elnök

SZŐKE SÁNDOR, jegyző BALOGH FERENC pénz.

DOMBI LÁSZLÓ, titkár, 2957 E. 115th St.

A CLEVELAND WEST S.-I GYÜLEKEZET 10 ÉVES JUBILEUMÁT ÜNNEPLI MÁJ. 19.

Brachna Gábor, a West Sidei Gyülekezet lelkésze és az Erős Vár szerkesztője.

Ez történik a legkisebb gyerekekkel is a családban; felnőtt és belőle is ember lesz s azt mondjuk: de gyorsan elment az idő felettünk. A Cleveland West Sidei Gyülekezet is felnőtt s első komoly jubileumát tartja a napokban.

A depresszió legcsüggesztőbb éveiben gondoltak a West Sidei evangélikusok arra, hogy jó lenne az itt élő hivatást is összeszedni s egyházba tömöríteni. Nem sok biztatást kaptak. Mindenki arra mutatott rá, hogy egymásután mennének tönkre a magyar intézmények az anyagi helyzet sulyosságai miatt. Azok azonban, akik ismerik az Istent, tudták, hogy az Ő ereje a mi erőtlenségünk idején mutatkozik meg a legteljesebben. Leffler Andor az első egyház lelkésze akkortájtban került Clevelandba s mivel East Sideon is nagy gondok voltak, úgy gondolta, hogy a kettős gond se fog több terhet rakni már a vállaira és hozzáfogott a West Sidei látogatásokhoz.

Hamarosan találkozott Márton Jánossal, aki nemcsak megértette, de maga is olyan lelkesedésre gyulladt, hogy el se lehetett riasztani a munkától. Az East Sideiak lelkesedése is felébredt s ők jártak át buzdítani a West Sideiakat, akiket számtalanszor túlhaladtak számban az istentiszteleteken.

A kis egyház nem volt mentes emberi gyarlóságoktól, de azért nem történt nagyobb zökkenő s 1937 őszén már lelkeséért folyamodtak az Egyetemhez, amely Brachna Gábort, makói lelképásztort hívta meg a misszió megszervezésére. A lelkész már lelkes evangélikus tábortalált itt. Volt már Oltáregylete is, melynek élén özv. Czabán Mártonné állott. Egy kis vagyonka is volt a kezükben, összesen \$1054.00 A kis csoportnak volt szomorúsága is akkor halt meg Márton János gondnoknak 16 éves fia szerencsétlenségben és eltemették már első pénztárosukat.

Minden munka garantálva Telefon: OR. 9165

Mindenfajta Furnace javítás

Gáz és szén furnacek beszerelése
Gutters - Downspouts és mindenféle bádigos munka

ORBAN FURNACE SHEET METAL

Phone: VI. 1-7108

ALEX BELLAK
GROCERY & MEAT MKT.

8479 VANDERBILT AVE

Detroit, Mich.

KULCSAR
Business Exchange

General Fire Insurance
Real Estate — Notary Public
Vinewood 1-7331
8100 W. JEFFERSON AVE.
Detroit, Mich.

LUKÁCS ISTVÁN és FIA

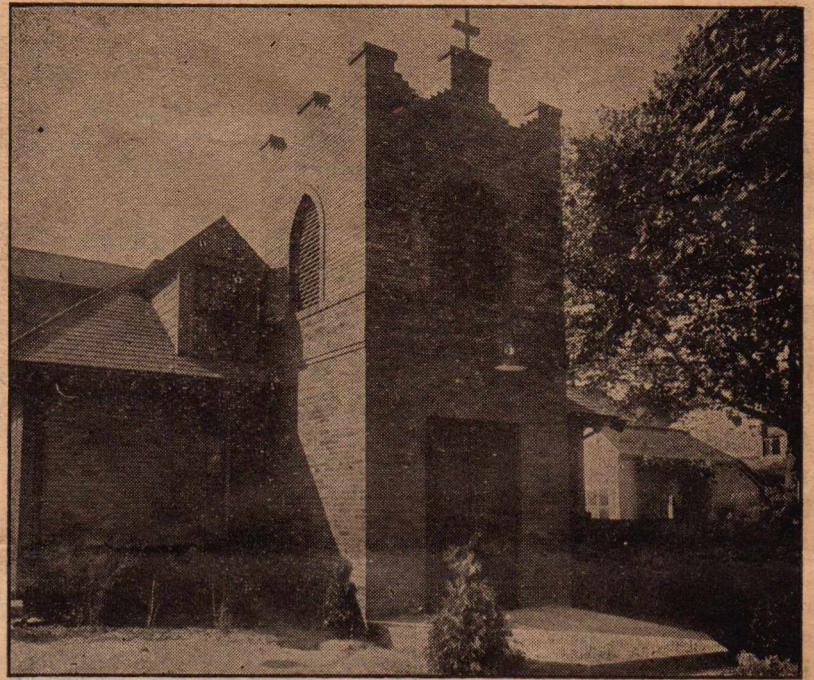
TEMETÉS RENDEZŐK

Betegszállítás kórházba éjjel-nappal díjmentesen

12014 Buckeye Road
2728 Woodhill Road

Longacre 7524
CEdar 0593

CLEVELAND, OHIO

A RÉGI KIS TEMPLOM

A lelkész család a pénztáros özvegyénél, Szakács Sándornénál kapott átmenetileg meleg és szíves otthont.

A munka nagy lelkesedéssel indult meg. Sok egyháztagnak volt munka nélkül, akik szívesen áldoztak időt és fáradságot az egyház érdekében. Megindult az egyháztagnak felkeresése. Aztán templom vásárlás. A depresszió ebben is segítségünkre volt, mert egy igen értékes helyet tudtunk előnyösen megvásárolni. A Carroll Egyetem diák otthonát és kis tornatermet. A diák otthonból lett a paróchia és az iskolai terem, a tornateremből pedig a templom, amelyhez egy kis tornyot építettünk. Szorgalmas és áldozatkész népünk hamarosan kifizette adósságát s már új tervekről kezdtünk beszélgetni, amikor kiütött a borzalmas háboru, amelyik férfi ifjúságunkat az utolsó szálig elvitte. Egyháztagnak 80 ifjút adtak a haza szolgálatára, akik közül 3-an az életüket adták a hazáért. A többiek nagyobb részben már haza tértek.

Kis egyházi statisztika az utolsó 9 évről a következő:

Kereszteltünk 45 gyermeket.

Konfirmáltunk 47 ifjút
Megáldottunk 29 házasságot
A feltámadás ígét hirdettük
65 koporsó mellett.

Urvacsorát osztottunk 237 egyénnek

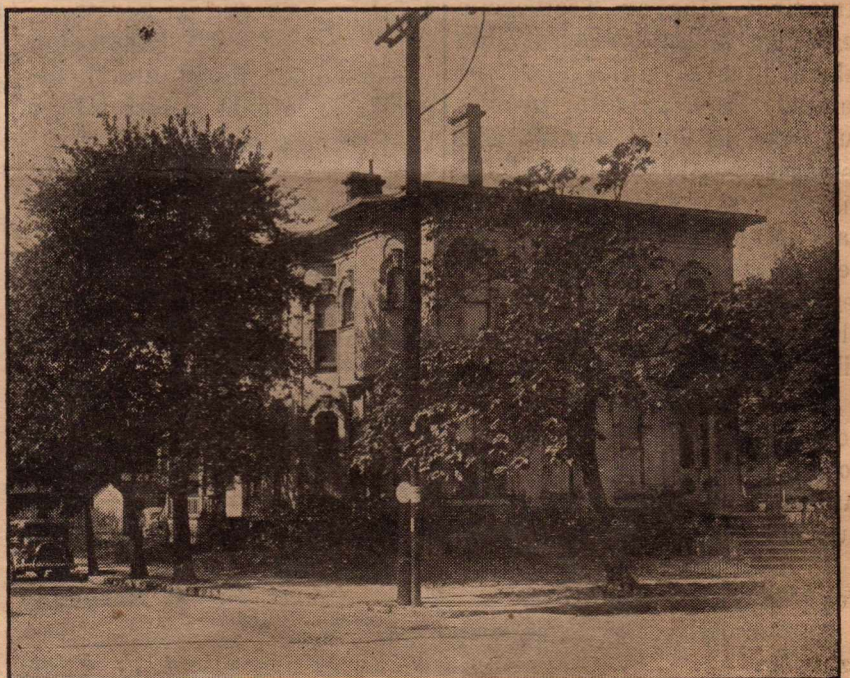
Megkonfirmált egyháztagnakainknak a száma most haladta túl a 300-at, melyhez a gyermekek számát kellene hozzá adni, ami a mi egyházunknál aránytalanul kevés.

Egyházunkkal körülbelül 500 lélek tart kapcsolatot.

Egyházunk fenntartására hivatásunk mindig igen szépen hozzá járultak. Évi bevételünk átlag 5 és 6 ezer dollár között mozog, amelyet azonban több ízben jóval felült multunk. Ilyen lesz minden valószínűség szerint az idei év is, amikor az új templomra az idei felajánlás már is felültmulta a 4 ezer dollárt.

Gondnokaink voltak: Márton János, Gubics János haláláig, Ponicki János, Orbán István és ismét Márton János, akihez algondnokot is választottunk az idén Szakács Lajos személyében.

Pénztárosok voltak: Néhai Szakács Sándor. Ösze István, Biró Árpád és Slezák Mihály, aki már a 7-ik évét szolgálja. Titkár és jegyzők voltak:

AZ EGYHÁZ PAROCHIAJA.

A CLEVELAND
WEST SIDEI
EVANGÉLIKUS
EGYHÁZ
OLTÁREGYLETE

Weiss Ernő, Kispál József, Csarni Sándor, Szücs János, Berő Erwin és Ihász Lajos és néhai Schwindt Henrik, Vogel Péter 5 éven át.

Kántoraink: Kispál Lajos és Jackovich Lajosné, Lösch Teréz.

Oltáregyleti elnökök: Özv. Czabán Mártonné 1937—1941 Szlaukó Mihályné 1941-től máig.

Alelnökök: Kispál Józsefné 1944—45, Beáth Józsefné 1945—máig.

Az Oltáregyletnek ma közel 70 tagja van, akik mindig szorgalmasan dolgoztak az egyházért s az új templom alapra az idén felajánlottak 2 ezer dollárt, mely összeg bank betéten van.

Ifjúsági szervezeteink közül működik: a Vasárnapi Iskola, a Luther Liga és a Fialatok Köre és egy állandó vegyes Énekkar.

Az egyház új feladatai

Vettünk egy új templomhelyet a West 98. St. és Denison sarkán, ahol már a templom alsó része fel is van építve 22 ezer dollárért. Megindítottuk a gyűjtést s áruba bocsátottuk jelenlegi épületeinket. Ha a jó Isten is úgy akarja, akkor kb. 2 éven belül az építkezést befogjuk fejezni s egyházunk modern és minden igénynek megfelelő szép templomban fogja szolgálni népünk evangéliumi életét.

Egy év óta bevezettük az állandó angol istentiszteletet, mellyel a vegyes nemzetiségű egyházhíveinket és az ifjúságot szolgáljuk.

Isten nagy erejében bizunk, mert Ő segített bennünket eddig is erőnkön felül és messze-menően a mi terveinken.

A jótékonyságból mindig kivette részét gyülekezetünk s a mostani nagy szükségben méginkább megnyitja majd

szívének adakozó készségét minden egyháztagnak. A magyar segílyre eddig egy ezer dollárt juttattunk s most a másik ezer dollárt fogjuk a magyarországi evangélikusok javára összegyűjteni.

Isten áldását pedig alázattal kérjük munkánkra és híveink hívó életére.

**EMLÉKEZÉS
A MAGYAR PROTESTÁNS
GÁLYARABOKRÓL.**

*Szabadulásuk 250-ik
fordulóján.*

(Folytatás.)

Többször bevált módszere volt az ellenreformációnak, hogy valamely nemzeti katasztrófa után bünbakul állította oda a protestánsokat. Így cselekedtek Wesselényi és társainak szövetkezése után is. I. Lipót korában a csufos vasvári béke és Zrinyi halála után rettenetes volt Magyarország állapota. Még Katona István, a jeles történetíró is azt mondja:

”Midőn a hazai dolgok felvilágosításhoz fogtam, ezen idők szomorú emlékétől nem csak féltém, de rettegtem.” (Walter Gy. i. m. 6. l.)

Takáts Sándor, a jeles piarista historikus is felsóhajt: ”Magyar ember szemében elmekinző tudomány az I. Lipót korával való foglalkozás”.

Hát akkor mit mondjanak a mi gályarabjaink, Kocsi Csergő Bálint, Otrókoci Főris, Lányi György, Masznyik, Simonides, akik maguk is átszenvedték azt a kort, társaik kínos halálát szemmel látták és megkellett írniok a véstörvényszék és a nápolyi ut borzalmait ”Narratio brevis, Furor bestiae, Popistisches Gefangniss, Galeria Sanctorum” st. címek alatt, mert a sváj-

ciak, hollandiak és a németek is kívánták tőlük.

Oly borzalmasak a részletek, hogy a Magyar Kultura mesebeszednek meri mondani. Pedig az idősebb Révész Imre már 1852-ben méltán írhatta a költő Lévay Józsefnek: ”Nemzetünk egész történetében nincs egyetlen egy szakasz, vagy pont sem, mely bővebben, részletesebben és többek által meg volna írva, mint a prot. gályarab papok említett szen-

ciak, am-
dicsőbb vagy főnsegesebb iel-
kületét mutathatná a művelt
magyarnak, mint azoknak tör-
ténétei Oh Barátom, óriások
voltak azok hozzánk képest a-
zon erényekben, melyekben mi
csecsemők vagyunk”. (Dtuli
Prot. Lap 1926, 33. l.)

A szenvedés gyöngyökét is, költészet, irodalmi becsü éneket sajtolt ki a gályarabok lelkéből. Ezek is történeti források. S mennyi egykoru levél, album és emlékirat Velencéből, Nápolyból, Svájcából, Hollandiából, mennyi diplomáciai akta, jegyzőkönyv és egykoru nyomtatvány (Apologia Ministorum), holland és német kiadványok rézmetszetekkel, Séllyei és Harsányi arcképei olajfestményben, melyeket Zürichben házigazdájok, Hospinianus Rudolf készített Meyer Konrád jeles festővel, mint ezek az irodalmi és művészeti emlékek az események hiteleségéről tanuskodnak. Ujabban Thury Etele adott ki egész csomó svájci és hollandi oklevelet. (Adatok. Bpest, 1912.) Miklós Ödön pedig ”Holland intervenció” történetét írta meg külön füzetben. (Pápa, 1918.) Tehát nem meséről, hanem a leghitelesebb történetről van itt szó.

(Folytatjuk.)

**OLVASD ÉS TERJESZD
AZ ERŐS VAR-T**

**IPOLYI PÜSPÖK ÉS A
TESTGYURÓ DOKTOR.**

Az 1886. év nyarán segédorvos voltam a városmajori vizgyógyintézetben. Egy nap távirat érkezett Bécsből. Ipolyi Arnold nagyváradi püspök kérdezte, hogy kaphatna-e pár hétre megfelelő lakást. Az igenlő válasza nemsokára megérkezett.

Ipolyi akkor könyvebbfajta a féloldali bénulása ellen keresett orvoslást. Naponta reggel négy órakor kellett hozzá mennem maszirozni a bénult tagokat. Az első napokban megkockáztattam a kérdést, hogyan van öméltósága megelégedve az étkezéssel?

— Édes öcsém! Erre egy anekdottával felelek. Első éves klerikus koromban hazamenvén vakációra Esztergomból Ipolyságra, apám azt kérdezte, hogy vagyok megelégedve a szemináriumi élettel?

— Elég jól, kedves apám— válaszoltam, — csak a koszt rossz. — Az öreg ur erre tisztelendő fián önkézevel porolta el a reverendát a kezeügyébe akadt léniával, azt mondván: ”Nem azért vagy te a szemináriumban, fiam, hogy egyél, hanem, hogy tanulj.” No hát, édes doktor, maguknál meg azért vagyok, hogy meggyógyuljak!

Mikor két heti ottléte után egy reggel gyömöszölöm, azt mondja:

— Tudja-e, doktor, hogy ma adja rám az utolsó kenetet?

— Akkor, kegyelmes uram, megvallok valamit, amit eddig titkoltam. Eretnek kezek gyurták eddig a testét!

— Hát azt hitte,—szól a főpap édes kacagás közt,— hogy én is falusi plébános vagyok?

Édes öcsém, én nem a vallást nézem, hanem az embert nézem.

(Szász István dr. közlése.)

Istennél nincs lehetetlen. Szentírás: Szt. Lukács

....egyedül a nagy természet törvényeit teljesítjük, ha a léleknek kifejtett gazdagságait tesszük boldogságunk alapjává. s nem az anyagnak oly hamar elhamvadó kincseit. — A legnagyobb műveltség legközelebb jár a természethez.

Gr. Széchényi István

Börtönből szabadul sas lelkem, Ha a rónák végtelenjét látom.

Petőfi: Az Alföld

MElrose 5814 Papp Miklós ÜGYVÉD és JOGTANÁCSOS a W. S. Ev. Egyház ügyésze Mindenféle jogi kérdésben készséggel szolgálja a magyarságot. 4004 Lorain Ave. Cleveland, Ohio.

MElrose 5814 Pauline H. Papp The Metropolitan Casualty Insurance Co. megbízottja Mindenféle biztosítást a legelőnyösebben szerezhet be általunk. Irodánk nyitva reggel 9-től d. u. 5-ig. 4004 Lorain Ave. Cleveland, Ohio.

50 ÉV BÉKEBEN VAGY HÁBORÚBAN

de megszakítás nélkül az igaz magyar testvériség szolgálatában. Bizonyára ennek köszönhető, hogy amerikai magyar népünk bizalma soha meg nem rendült bennünk. Arany jubileumunk alkalmából fogadalmat teszünk hogy minden eddiginél nagyobb mértékben fogunk törekedni tagjaink és jövő tagjaink minél tökéletesebb és teljesebb szolgálatára az életbiztosítás, betegsegélyezés, árva és öregek gondozása terén.

A múltnak 50-éve erőforrás nekünk a jövő másik félszázadára.

Testvér, ünnepelj velünk!

WASHINGTON 6, D. C. KOSSUTH BUILDING 1726 Pennsylvania Avenue, N.W.

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMATUS EGYESÜLET

TISZTELT KIADÓHIVATAL:

Mellékelve küldöm az Erős Vár javára az alábbi összeget, melyből hátrálékra megy és 1946-ra előfizetésre Összesen: \$..... Név: Utca vagy Box: Város és állam:

Jókedv, mérsékletesség, nyugalom: beteszi az ajtót az orvos orra előtt.

H. W. Longfellow

Gyógyszertár MIDDLESSEX PHARMACY 632 AMBOY AVENUE Perth Amboy, N. J. Forduljunk hozzá minden orvosi rendelménnyel. Pártoljuk aki minket is pártol. Mindenféle cikkek kaphatók. Telefon: 4-0163

Elüzheted a természetet vasvillával, mindig visszatér.

Latin mondás

Az élet meghosszabbításának egész titka abban rejlik, hogy meg ne rövidítsük.

Flowers by Wire Everywhere Orban's Flowers Producers and Retailers RA. 1500 Greenhouses: Medina, Ohio 11520 BUCKEYE ROAD Cleveland, Ohio.

Hungarian Lutheran Monthly 1900 W. 28th Street Cleveland, 13, Ohio Return Postage Guaranteed

Sec 562 P. L. & R. U. S. POSTAGE PAID Permit No. 907 Cleveland, Ohio